

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ПОЛІЩУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 21231/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

15 жовтня 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

15/01/2010

Це рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Поліщук проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Райт Маруст (Rait Maruste),
Марк Віллігер (Mark Villiger),
Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Здравка Калайджиєва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,
Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), *суддя ad hoc*,
та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 22 вересня 2009 року,
виносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 21231/04), поданою проти України до Суду 26 травня 2004 року громадянином України п. Віктором Георгійовичем Поліщуком (далі — заявник) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Заявник був представлений пані Ганною Петрівною Сажко — юристом, що практикує в м. Харкові. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

3. 3 вересня 2008 року Голова п'ятої секції вирішив направити Уряду вказану заяву. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив одночасно розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви.

ФАКТИ

4. Заявник народився в 1959 році та проживає в м. Харкові (Україна).

А. Кримінальна справа, порушена в 1997 році

5. 24 грудня 1997 року щодо заявника була порушена кримінальна справа. Йому було пред'явлено обвинувачення у вимаганні у пана Ш. та пані Ші.

6. Невстановленої дати пан Ш. та пані Ші звернулися до суду з цивільними позовами до обвинуваченого про відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої заявником.

7. 16 лютого 1998 року заявнику було обрано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.

8. 2 вересня 1998 року заявнику також було пред'явлено обвинувачення у пошкодженні документів під час ознайомлення його зі справою.

9. 5 листопада 1998 року досудове слідство було закінчено та справу передано до Київського районного суду м. Харкова.

10. 28 травня 2001 року суд визнав заявника винним у вимаганні, пошкодженні документів та призначив покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі умовно. Тим же рішенням суд частково задовольнив цивільні позови.

11. 21 січня 2002 року апеляційний суд Харківської області скасував рішення суду першої інстанції в частині, що стосується визнання заявника винним у пошкодженні документів, та ухвалив, що справа з цього питання має бути закрита у зв'язку з недоведеністю обвинувачення.

12. Тією ж ухвалою апеляційний суд скасував іншу частину рішення та направив справу в цей час тині на новий розгляд до суду першої інстанції, оскільки суд не дослідив всі обставини справи.

13. 4 лютого 2003 року Київський районний суд м. Харкова визнав заявника винним у вимаганні та призначив покарання у вигляді чотирьох років позбавлення волі умовно. Тим же рішенням суд частково задовольнив цивільні позови пана Ш. та пані Ші.

14. 22 травня 2003 року апеляційний суд Харківської області залишив це рішення без змін.

15. 2 грудня 2003 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника.

16. Судові засідання в цій справі проводились з перервами від декількох днів до двох місяців. У процесі судового розгляду були отримані висновки двох експертів. Це зайняло близько шести місяців. Одного разу заявник заявив відвід судді, який розглядав його справу.

В. Інші справи

17. 18 квітня 1997 року Краснокутський районний суд Харківської області виніс рішення про відшкодування заявнику 23 943 грн матеріальної та моральної шкоди, заподіяної невикплатою паном Ш. боргу, який той був йому винен. У невизначену дату це рішення було скасовано судом вищої інстанції.

18. У 2008 році щодо заявника була порушена нова кримінальна справа. 1 жовтня 2008 року щодо нього було застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

19. Заявник скаржився на те, що тривалість розгляду кримінальної справи, порушеної в 1997 році, була несумісна з вимогою «розумного строку», закріпленою в пункті 1 статті 6 Конвенції, в якому зазначено:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом, встановленим законом, який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення».

20. Уряд заперечив цей аргумент.

21. Період, який має бути взято до уваги, розпочався 24 грудня 1997 року та закінчився 2 грудня 2003 року. Таким чином, цей період тривав майже 6 років, включаючи досудове слідство та розгляд справи у судах всіх інстанцій.

A. Щодо прийнятності

22. Суд зазначає, що скарга не є очевидно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною за будь-яких інших підстав. Отже, вона визнається прийнятною.

B. Щодо суті

23. Уряд заперечив скаргу заявника, стверджуючи, що не було значних затримок у провадженні, відповідальність за які може бути покладена на державу. Уряд стверджував, що справа була складною та органи судової влади діяли з належною сумлінністю. Відповідно до тверджень Уряду за декілька затримок був відповідальний сам заявник. Зокрема, було зазначено, що, пошкодивши документи зі справи, заявник призвів до затримок у провадженні. Уряд також стверджував, що заявник сприяв затримці провадження шляхом подання клопотань, скарг та заяви про відвід судді.

24. Заявник не погодився з позицією Уряду.

25. Суд зазначає, що розумність тривалості судового розгляду повинна оцінюватись з урахуванням обставин справи та таких критеріїв як складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади (див., серед іншого, рішення «*Пелісьє та Сассі проти Франції*» (*Pelissier and Sassi v. France*) [GC], № 25444/94, п 67, ЄСПЛ 1999-II). Суд також зазначає, що

обвинувачений у кримінальній справі має право на те, щоб його справа розглядалася з належною сумлінністю (див. рішення у справі *«Нахманович проти Росії»* (*Nakhmanovich v. Russia*), № 55669/00, п. 89, від 2 березня 2006 року).

26. Суд вважає, що велике значення для заявника мали стан невизначеності у своєму майбутньому та перебування під підпискою про невийзд.

27. Щодо складності справи Суд звертає увагу на те, що заявник був єдиним обвинуваченим у справі. У матеріалах справи відсутня будь-яка інформація про те, що значні затримки у провадженні сталися з вини заявника. Це провадження стосувалося лише епізоду вимагання грошей та вимагало допиту кількох свідків, двох потерпілих та дослідження конкретних документальних доказів.

28. Щодо клопотань та оскаржень з боку заявника Суд нагадує, що заявник не може бути обвинувачений у використанні засобів захисту власних інтересів відповідно до національного законодавства (див. *«Сіліни проти України»* (*Siliny v. Ukraine*), № 23926/02, п. 29, від 13 липня 2006 року). Щодо заяви Уряду про пошкодження заявником документів Суд зазначає, що справу в цій частині було закрито апеляційним судом у зв'язку з недоведеністю обвинувачення.

29. Суд зазначає, що основна затримка була пов'язана з тривалим розглядом справи у суді першої інстанції та подальшим направленням справи на новий розгляд у зв'язку з недостатнім дослідженням всіх обставин справи (див. пп. 9–13 вище). Суд повторює, що повторний перегляд справ в рамках одного провадження може вказувати на серйозні недоліки у національній судовій системі (див. рішення у справі *«Версижєвська проти Польщі»* (*Wierciszewska v. Poland*), № 41431/98, п. 46, від 25 листопада 2003 року).

30. Суд вже встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, подібних до цієї (див. рішення у справі *«Пелісьє та Сассі проти Франції»* (*Pelissier and Sassi*), зазначене вище).

31. Розглянувши всі матеріали, які були надані, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. З огляду на практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

32. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

33. Заявник стверджував, що працівник міліції, який розслідував його кримінальну справу, порушену в 1997 році, побив його та погрожував вбити. Він скаржився за статтею 5 Конвенції. Крім того, заявник скаржився за статтею 6 Конвенції на те, що результат розгляду кримінальної справи був несприятливим і що відповідно розгляд в цілому був несправедливим, включаючи стверджувані помилки щодо факту та права, вчинені національними судами. Він скаржився без посилання на будь-яку статтю на те, що не мав ефективних засобів юридичного захисту стосовно цієї скарги. Заявник також скаржився на невиконання рішення від 18 квітня 1997 року. Він посилався на статтю 6 Конвенції.

34. Крім того, заявник скаржився на те, що його затримання в 2008 році було незаконним і місцева влада незаконно вторглася в приміщення його компанії. Він також стверджував, що порушення кримінальної справи в 2008 році було несправедливим. З цього приводу він не зазначив жодної статті Конвенції або протоколів до неї.

35. Уважно розглянувши скарги заявника, виходячи з сукупності наявних матеріалів та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

36. Відповідно ця частина заяви має бути визнана неприйнятною як очевидно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

37. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

38. Заявник вимагав 150 000 євро відшкодування моральної шкоди.

39. Уряд висунув заперечення щодо цієї вимоги.

40. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, як передбачає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику 600 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

41. Заявник також вимагав 1000 євро відшкодування судових витрат, понесених ним у Суді. Він не надав жодних документів на підтвердження своєї вимоги.

42. Уряд висунув заперечення щодо цієї вимоги.

43. Згідно з практикою Суду заявник має право на відшкодування судових та інших витрат лише в разі, якщо доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У цій справі, беручи до уваги наявну в нього інформацію та зазначені вище критерії, Суд відхиляє зазначену вимогу.

С. Пеня

44. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції в частині надмірної тривалості розгляду кримінальної справи, порушеної в 1997 році, прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

3. *Постановляє*, що:

а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держававідповідач має сплатити заявнику 600 (шістсот) євро відшкодування моральної шкоди, враховуючи будь-який податок, який може бути стягнуто з цієї суми;

(b) зазначена сума має бути конвертована у національну валюту державивідповідача за курсом на день здійснення платежу;

(c) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 15 жовтня 2009 року згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. ВЕСТЕРДІК
Секретар секції

П. ЛОРЕНЦЕН
Голова секції